

Vedtaget på LO's 35. ordinære kongres 2003

Ligestilling i fagbevægelsen

LO's ligestillingspolitiske indsats 2003-2007

Et centralt omdrejningspunkt i værdigrundlaget for Nyt LO er ønsket om at udvikle en bedre og en mere rummelig fagbevægelse – ikke mindst i forhold til køn. Kvinders manglende deltagelse i fagpolitiske sammenhænge er udtryk for et demokratisk underskud, ligesom fraværet af tilstrækkelig viden om køn og ligestilling blandt fagbevægelsens tillidsvalgte og ansatte bidrager til, at uhensigtsmæssige kønsskævheder opretholdes i det daglige organisatoriske og politiske arbejde.

Grundlaget for en ny ligestillingsindsats

LO og forbundene har arbejdet med ligestilling i mange år – og det med en høj grad af fokusering på de ”lige muligheder” for kvinder, for mænd og for andre grupper. I den nye ligestillingsindsats rettes fokus mod de ”lige resultater”.

Ligestilling i en moderne fagbevægelse indbefatter således en systematisk organisatorisk og politisk indsats med henblik på at sikre lige resultater for kvinder og mænd. Indadtil i organisationerne. Udadtil i politikdannelsen.

Grundstenen i en ligestillet og retfærdig fagbevægelse er for det første bedre muligheder for kvinders repræsentation i fagbevægelsens kompetente organer. For det andet er det en konsekvent gennemtænkning af alle dele af fagbevægelsens virke med et kønsperspektiv, det vil sige kønsmainstreaming.

Bedre muligheder for kvinder

Det langsigtede mål for kvinders større repræsentation i fagbevægelsens kompetente organer fremgår af LO's værdigrundlag:

”Fagbevægelsen skal være et rummeligt fællesskab med plads til forskellighed og mangfoldighed – og det skal afspejle sig i de demokratiske organer. LO's ledelse bør på sigt på alle niveauer sammensættes, så den afspejler medlemmernes kønsmæssige sammensætning.”

Afsættet for indsatsen i den kommende kongresperiode er trefløjet:

- Øget fokus på kvinders repræsentation på alle niveauer i fagbevægelsen.
- Det generelle vidensniveau om køn, organisation og ledelse styrkes.
- Organisationerne og organisationskulturen moderniseres og gøres mere rummelige.

En større repræsentation af kvinder i fagbevægelsens kompetente organer er en grundforudsætning for at nå det overordnede mål om en ligestillet og retfærdig fagbevægelse.

Mainstreaming

Kongressen vil endvidere nå målet, en ligestillet og retfærdig fagbevægelse, ved at benytte kønsmainstreaming som ny ligestillingspolitisk strategi.

Mainstreaming er et engelsk ord, der betyder, at man tænker køn ind i hovedstrømmen. I alt fagpolitisk og organisatorisk arbejde. Mange har brugt billedet af ligestilling som noget, der flyder i sin egen biflod. Ligestilling får med en mainstreamingsstrategi et løft ind i hovedstrømmen, forstået som den ordinære organisatoriske og politiske indsats.

At mainstreame er at acceptere et nyt politisk udgangspunkt, der anerkender, at det vi er vant til at betragte som normen eller det normale, ikke nødvendigvis er kønsneutralt. Mainstreaming i sig selv er ikke et mål, men en strategi, der skal bringe os nærmere målet om reel ligestilling mellem kønnene. Man kan sige, at mainstreaming som strategi fokuserer på behovet for at udfordre status quo.

At mainstreame er at sikre alle politiske og organisatoriske tiltag mod utilsigtede kønsskæve konsekvenser.

Kongressen tilslutter sig Europarådets definition på mainstreaming:

“Mainstreaming er reorganisering, forbedring, udvikling, implementering og evaluering af politikprocesser, således at et ligestillingsperspektiv bliver indarbejdet i alle politikker på alle niveauer og i alle faser af de aktører, der normalt er involveret i politikformuleringer.”

I praksis kan man definere dette til at omhandle nedenstående tre fokusfelter:

- **Problem:** Problemformuleringen eller definitionen af alle organisatoriske og politiske indsatser.
- **Proces:** Alle typer af organisatoriske og politiske processer.
- **Produkt:** Alle organisatoriske og politiske produkter.

De politiske målsætninger

Kongressen tilslutter sig følgende målsætninger, der knytter sig til repræsentation og hvert af de tre fokusfelter:

Repræsentation – der omhandler repræsentation af flere kvinder på alle niveauer i fagbevægelsen.

- at sammensætningen af fagbevægelsens kompetente organer lever op til formuleringen i LO's værdigrundlag om det rummelige fællesskab.

Problem – eller problemformulering – er adgangen til at sætte en faglig og politisk dagsorden. Politik handler om retten til at formulere problemerne. Det er ofte en

øvelse, der går forud for en egentlig politisk proces og ikke altid i et formelt politisk rum.

- at viden om køn er en aktiv del af den politiske og organisatoriske problemformulering
- at problemformuleringer er synlige, gennemsigtige og åbne, når strategier, dagsordner, projekter, handlingsplaner, overenskomstkrav, fremtidige prioriteringer og andet udvikles.

Proces – alle typer af politiske og organisatoriske processer fra udviklingen af et fagpolitisk værktøj, over udarbejdelse af en pensionsreform til planlægningen af en LO-kongres.

- at kvinder og mænd er en naturlig del af både politiske og organisatoriske processer
- at alle politiske og organisatoriske processer i fagbevægelsen foregår i et gennemsigtigt, åbent og rummeligt fællesskab
- at formelle strukturer (f.eks. mødestruktur) tilpasses både kvinder og mænds behov og muligheder
- at kulturen ikke virker ekskluderende på bestemte grupper
- at alle beslutningsprocesser er karakteriseret ved åbenhed og gennemsigtighed
- at kønsspecifikke data og analyser er tilgængelige for alle relevante politiske og organisatoriske processer.

Produkt – der indbefatter alle fagpolitiske produkter fra informationsfoldere over effekten af et FIU-kursus til politiske reformudspil og formandens beretning på kongressen.

- at alle relevante fagpolitiske produkter forholder sig til begge køn som aktører og begge køn som målgrupper
- at begge køn afspejles i alle relevante fagpolitiske produkter.

Den konkrete indsats

For at nå de politiske mål iværksættes i kongresperioden en række konkrete initiativer:

Styring af ligestillingsindsatsen

Succesen for den nye ligestillingsindsats er afhængig af en tæt styring og vidensdeling mellem LO og forbund.

Det politiske ansvar for den samlede ligestillingsindsats i kongresperioden funderes i LO's hovedbestyrelse. Hovedbestyrelsen får én gang om året forelagt et ligestillingsregnskab sammen med forslag til det kommende års aktiviteter.

Der udvikles et særligt koncept for et fagpolitisk og et fagligt organisatorisk ligestillingsregnskab, der bl.a. indeholder en oversigt over bevægelser i kønsrepræsentationen i LO og forbund, registrering af antal deltagere i kompetenceløft

om køn og mainstreaming, mainstreamingsprojekter og andre ligestillingsindsatser og -resultater.

For at styrke ligestillingsindsatsen i LO henstilles det, at medlemsforbundene arbejder for at sammensætte deres samlede delegation til kongressen og til repræsentantskabet, så den afspejler forbundets medlemssammensætning på mænd og kvinder.

Der foretages en evaluering af den stedfundne udvikling i repræsentationen til LO's ordinære kongres i 2007.

Ny viden

LO har til denne kongres identificeret en række barrierer for kvinders deltagelse i de fagpolitiske beslutningsprocesser. I det arbejde er der imidlertid dukket "blinde pletter" op – f.eks. findes der ikke et helt klart billede af, hvorfor kvinder indholdsmæssigt tilsyneladende vælger fagpolitik fra, ligesom der heller ikke kan tegnes et tydeligt billede af, hvorfor der er så megen modstand internt i de faglige organisationer mod ligestilling.

LO og forbundene har behov for at identificere "de usynlige barrierer".

I løbet af den kommende kongresperiode foretages, i et samarbejde mellem LO og forbundene, en afdækning af de såkaldte "usynlige barrierer". Denne afdækning gennemføres i et samarbejde mellem LO og forbundene med inddragelse af FIU. Formålet er bl.a. at blotlægge kulturer, herunder mødekulturer, på forskellige niveauer i organisationerne.

Mainstreaming

Mainstreaming vælges som et strategisk grundlag for at nå målet om en ligestillet fagbevægelse, der producerer ligestillede produkter. LO udvikler, afprøver, implementerer og evaluerer et mainstreamingsværktøj i den kommende kongresperiode. Værktøjet stilles til rådighed for forbundene, således at de i kongresperioden kan iværksætte egne mainstreamingsprocesser/projekter.

Mainstreamingsprojektet i LO indebærer bl.a., at alle indstillinger til daglig ledelse og hovedbestyrelse indeholder en særskilt indstilling om køn. I indstillingen redegøres der nærmere for, om der er en kønsvinkel på det indstillede – og i givet fald, hvilke kønsmæssige implikationer og konsekvenser, indstillingen må formodes at få; organisatorisk og politisk.

LO og forbundene vil fremover sikre, at køn er en grundlæggende faktor i al relevant statistik og andre typer af fakta og analyser, der udarbejdes eller rekvireres af fagbevægelsen.

Kompetenceløft

Ligestillingsindsatsen kræver som noget helt centralt kompetenceløft om køn og mainstreaming på alle niveauer; blandt tillidsvalgte, undervisere, ansatte og ledere i LO og forbund.

At få valgt flere kvinder til de interne kompetente organer er en tovejs bevægelse: Der udvikles og videreudvikles kompetenceløft og undervisningsforløb, der dels frister kvinder til at påtage sig fagpolitisk lederskab, dels øger det generelle vidensniveau om køn, kultur og mangfoldighed blandt valgte og ansatte med henblik på at udvikle fagbevægelsen til et rummeligt fællesskab.

- Over en periode på to år tilbydes alle tillidsvalgte, konsulenter og ledere i LO-fagbevægelsen, både kvinder og mænd, et kort og overskueligt kompetenceløft i forhold til køn og mainstreaming.
- LO og forbundene skal i regi af FIU fortsætte og videreudvikle kompetenceløft og lederuddannelser for kvinder.
- LO og forbundene skal i regi af FIU videreudvikle og drive fagpolitisk netværksdannelse om f.eks. ligeløn, mainstreaming, det lokale kønsrepræsentationsarbejde, forandringsprocesser o.a.
- Kongressen pålægger FIU-Udvalget at iværksætte en proces, der sikrer, at viden om køn, kultur og mangfoldighed styrkes i forbundenes grunduddannelser.
- Med udgangspunkt i LO's hovedbestyrelse etableres en mentorordning. En mentorordning eller en følordning er et makkerpar mellem medlemmer af LO's hovedbestyrelse (Mentor) og yngre fagpolitisk aktive kvinder (Mentee), udpeget af interesserede forbund. Ordningen indbefatter bl.a. et seminar om de to roller som henholdsvis mentor og mentee, samt et tilbud om løbende coaching.

Formidling

For at ligestillingsindsatsen i den kommende kongresperiode skal give så vidtrækkende resultater som muligt, er en særlig formidlingsindsats central.

- Al tilgængelig viden samt eksisterende webkonferencer om køn og ligestilling i LO og forbund samles i en særlig internetportal, bl.a. med nyhedsbrev og erfaringsudveksling. Alle interessenter og interesserede i fagbevægelsen har adgang til denne webportal. Portalen skal være tilgængelig medio 2004.
- En gang om året afholdes en ligestillingskonference for ligestillingsaktivister, afdelings- og forbundsrepræsentanter.
- Hovedbestyrelsen afsætter årligt en pulje, der kan søges til ekstraordinære indsatser omkring det lokale arbejde med kønsrepræsentation og/eller mainstreamingsaktiviteter. Erfaringerne fra disse tiltag samles op på den årlige ligestillingskonference.